

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต

The relationship between principal's instructional leadership and professional learning community of schools under the office of Loei Primary Educational Service Area 1

ณัฐภา นครสูงเนิน¹ ดร.สมศักดิ์ สีตกุลฤทธิ์² สมาน นาวาสฤทธิ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครูและพนักงานราชการ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมีเงื่อนไข ที่สนับสนุน รองลงมา คือ การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก($r = 0.852$) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดได้แก่ ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก($r = 0.823$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการชุมชนแห่งการเรียนรู้

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหาดคำมิมร์ จังหวัดเลย

Abstract

This research was designed to : 1) to study the principal's instructional leadership of schools under the office of Loei Primary Educational Service Area 1, 2) to study the professional learning community of the schools, and 3) to study the relationship between the principal's instructional leadership and the professional learning community of the schools. The research sample consisted of 312 teachers and employees drawn from the schools. A rating scale questionnaire was applied for data collection which earned data were analyzed to obtain percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The finding were summarized as follows :

1. The total aspect of the principal's instructional leadership of the schools was found at a high level. The highest mean found was the goal setting and communicating then followed by the promotion of school-wide professional development whilst the monitoring and reflecting on the teaching and learning process was found at the lowest mean.

2. For the aspect of the professional learning community in overall view was found at a high level. The supportive condition was found at the highest mean then the contributing towards the value and vision respectively. The lowest mean found were the aspects of the encouragement and leadership then the collaborative learning and knowledge application.

3. The principal's instructional leadership was positively associated with the school's professional learning community at a very high level ($r = 0.852$) with the statistical significance at .01 level. However, by item was found that the total aspects of the principal's instructional leadership was positively associated with the professional learning community of the schools with the statistical significance at .01 level. The highest relation found was the monitoring and reflecting on the teaching and learning process which was positively associated with the school's professional learning community at a very high level ($r = 0.823$).

Keyword: principal's instructional leadership , professional learning community of school

ความเป็นมาของปัญหา

การบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง คือ ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหาร ซึ่งหมายถึง พฤติกรรม การกระทำ ที่ ผู้บริหารแสดงออก ถึงความสามารถในการบริหารกิจกรรม โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริม วิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวของผู้บริหาร จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้ คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพ

นักเรียนในที่สุด มาตรฐานและคุณภาพของการบริหาร สถานศึกษาและพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากกาทำเนิงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรและการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือได้ว่าเป็นหัวใจของ สถานศึกษา การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัย กระบวนการบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนด จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการ ประสบผลสำเร็จ การบริหาร งานวิชาการจึงนับว่ามี

ความสำคัญสูงสุด ต่อ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ
การบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์ , 2544
จุฬามาศ อินนามเพ็ง2552)

สถานศึกษาหรือโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่
จัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานไม่ว่าในสังกัดใดเป็น
องค์การทางการศึกษาระดับล่าง แต่มีความสำคัญในการ
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดเนื่องมาจากเป็น
หน่วยงานที่กระจายตัวไปสู่อะไรก็ตามและมีเป้าหมาย
สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะชีวิตตาม
เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 ซึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนนั้น ข้าราชการครู
และผู้บริหารโรงเรียน นับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด
โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการครู เพราะมีหน้าที่โดยตรงใน
การจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลเหล่านี้
ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อความ
เปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าของโลก หากข้าราชการครูไม่
พัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกับความก้าวหน้าอื่น ๆ ในระบบ
การศึกษาแล้วอาจทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่มี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีตามเป้าหมายที่ต้องการ
ได้ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาดังกล่าวนอกจากตัว
ของข้าราชการครูแล้ว ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร
โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง
และชุมชน ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนให้
สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างมีแผนโดย
การปรับเปลี่ยนต้องดำเนินการทุกส่วน ทั้งด้านเจตคติ
ค่านิยมและความเชื่อพื้นฐานของสมาชิก เพื่อกำหนดเป็น
กรอบการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับโครงสร้าง
กระบวนการ กลยุทธ์ ศักยภาพของบุคคล วัฒนธรรม
องค์การ รวมทั้งการพัฒนาทางเลือกและศักยภาพของ
องค์การใหม่ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้องค์การใน
ลักษณะที่สอดคล้องกับทิศทางข้างต้น หากเรียกขานเป็น
ศัพท์ทางวิชาการ จะมีลักษณะตรงกับคำว่า "องค์การแห่ง

การเรียนรู้" หรือ Learning organization ซึ่งเป็นแนวคิดใน
การพัฒนาองค์การที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน เนื่องจาก
องค์การแห่งการเรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต
สามารถจัดการความรู้และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือนำ
องค์การไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งความสำคัญในการที่ต้อง
พัฒนาโรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความ
สัมพันธ์และสอดคล้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียน ซึ่งการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการ
เรียนรู้นั้น ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการ
อำนวยความสะดวกต่อการจัดการ นำทางและทำให้
กระบวนการความร่วมมือง่ายขึ้น บทบาทของผู้บริหารและ
ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน
รวมทั้งครูผู้สอน จึงมีส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ
ที่ประสบความสำเร็จต่อแบบแผนการเป็นชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ของโรงเรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ผู้บริหารมี
บทบาทสำคัญยิ่งในการให้พฤติกรรมความเป็นผู้นำทาง
วิชาการ หรือภาวะผู้นำทางวิชาการของตน ในการพัฒนา
คุณภาพการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน
ให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของกา ารจัดการศึกษา
คุณภาพงานวิชาการขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำของผู้บริหาร
ที่จะทำให้โรงเรียนพัฒนาตนเองได้ตามมาตรฐาน จน
กลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็น
บุคลากรทางการศึกษา และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็น
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ซึ่งเป็นประโยชน์ที่จะ
นำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และ
การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู และพนักงานราชการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,643 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน
2. ขอบเขตด้านตัวแปร
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรตัวที่ 1 ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามกรอบแนวคิดของ Alig-Mielcarek&Hoy (2005) มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้
1) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน 2) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น และ 3) การกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน ตัวแปรตัวที่ 2 ได้แก่ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิดของ Hord (1997) มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ 4) การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดและงานวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน อำเภอและขนาดของโรงเรียน
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า เนื้อหาประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน 2) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น และ 3) การกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า เนื้อหาประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน 2) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ 4) การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยการแจกแจงหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำกับ ติดตาม และจัดให้มีการสะท้อนผล กระบวนการเรียนและการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดหาวัสดุอุปกรณ์และแหล่งความรู้ทางวิชาชีพให้แก่ครู และผู้บริหารวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครูที่จำเป็นต่อครูและตรงตามความต้องการของครูตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารจัดตารางเวลาการฝึกอบรมภายในเพื่อให้เกิดความร่วมมือในหมู่ครู

ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารทำความเข้าใจกับคณะครูเกี่ยวกับเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารร่วมมือกับคณะครูสร้างเป้าหมายทางวิชาการโดยใช้ ข้อมูลเป็นตัวขับเคลื่อน และผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารร่วมกับคณะครู ตั้งมาตรฐาน

ของนักเรียนที่สูงและสามารถบรรลุผลได้

ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้ผลสะท้อนเฉพาะตัว ต่อการเรียนของนักเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารกำกับติดตามการปฏิบัติงานในห้องเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรของเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารใช้เวลาส่วนใหญ่บริหารงานในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเข้าเยี่ยมห้องเรียนเพื่อให้มั่นใจว่าการสอนในห้องเรียนตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน

2. ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน มีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูในการคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในการทำงาน รองลงมา คือ คณะครูใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนและการเรียนของนักเรียน และผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้ภาวะผู้นำ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนโดยไม่ต้องรอให้โรงเรียนเชิญ

ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกันโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดย

เรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารและคณะครูใช้วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดนโยบาย และโครงการต่าง ๆ ที่จะจัดทำขึ้น รองลงมา คือ ผู้บริหารและคณะครูมีกระบวนการทำงานร่วมกันในการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมของโรงเรียน และคณะครู สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันสำหรับการพัฒนาโรงเรียน โดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารและคณะครูมีกระบวนการร่วมมือในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับค่านิยมร่วมกันด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพมีจุดเน้นที่กระบวนการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารและคณะครูมีความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพันธสัญญาในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียน ผู้บริหารและคณะครูวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาทางออกในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะครูร่วมกันวิเคราะห์วิธีการประเมินประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนจัดตารางสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติการร่วมกันในแต่ละรายวิชา รองลงมา คือ ผู้บริหารและคณะครู มีการยอมรับและยกย่องชมเชยในความสำเร็จของโรงเรียนเป็นปกติ และ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนเรื่องเวลาเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันของคณะครู ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัฒนธรรมความไว้วางใจและการยอมรับนับถือ มีไว้สำหรับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ คณะครูมีการพูดคุยปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนทั้งโรงเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูเป็นเพื่อนคู่คิดและเป็นผู้ฝึกสอนซึ่งกันและกัน ครูแต่ละคนและทีมงานมีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนผลที่เกิดจากการประยุกต์การเรียนรู้ไปใช้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะครูให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางการเรียนการสอน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.852$) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน จากการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.823$) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ($r = 0.781$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง ($r = 0.657$)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน จากการพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านการการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกันสูงสุด อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.808$) รองลงมา คือภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านการการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน อยู่ในระดับสูง ($r = 0.785$) และภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับสูง ($r = 0.777$) ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.551$)

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2545) หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาและเพื่อรองรับ

การประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ทุก 5 ปี มาตรฐานด้านผู้บริหาร และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และ จากมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาประเภทศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น(พ.ศ. 2554-2558) มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554) และระเบียบข้อบังคับต่างๆ จึงทำให้ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถของตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการบริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน แะให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสียในองค์กร และเป็นไปตามมาตรฐานกำหนด ในขณะเดียวกันผู้บริหารยังต้องใช้วิธีการต่างๆ ที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนมีจิตใจที่พร้อมและเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับ การเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานในปัจจุบันโดยเฉพาะงานบริหารวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารจัดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน ทำให้ครูมีโอกาสพัฒนาตนเองและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และนำมาพัฒนางานในโรงเรียน ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจ กับเป้าหมายนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ผู้บริหารมีการกำกับติดตามและสะท้อนผลกระบวนการเรียนการสอน ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง เข้าพบและพูดคุยกับครู และนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้คำชมและสะท้อนความคิดเห็นสู่ครู นักเรียน และชุมชนเกี่ยวกับผลของการ

ปฏิบัติงานทางวิชาการ จึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่ง
สอดคล้องกับ ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554) ได้ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการ
ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผล
กระบวนการเรียนและการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ
ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรขาด
ความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และกระบวนการในการ
จัดการกำกับติดตามการปฏิบัติงานวิชาการตามแนว
ทางการกำกับ ติดตามและประเมินผล และอาจเป็นผลมา
จากการขาดความมั่นใจ ความไม่เข้าใจวัตถุประสงค์การ
จัดการกำกับ ติดตาม ขาดแหล่ง ความรู้สำหรับการค้นคว้า
ขาดตำราเอกสารอ้างอิง และไม่ได้รับการสนับสนุนจาก
ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดการเรียนการสอน
ขาดงบประมาณที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการ
ประเมินผล บางกิจกรรม โครงการ หรือไม่ได้ตั้งงบประมาณ
ไว้สำหรับกิจกรรมการกำกับติดตาม นอกจากนี้ ด้านการนำ
ผลการประเมินไปใช้ ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากผลการประเมินนั้นไม่เป็นที่
น่าเชื่อถือ ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ไม่ตรงต่อความต้องการและ
บางกรณีมีผลกระทบต่อโรงเรียนและผู้บริหารระดับต่างๆ
จึงทำให้ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ไม่มีความใกล้ชิด
และต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความ
ตระหนักว่า การกำกับติดตาม เป็นมาตรการที่จะสนับสนุน
ให้การปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการ มีประสิทธิภาพ

บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ และทันตามกำหนดเวลา
โดยผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการกำกับติดตามและ
สะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
ทำให้การทำงานของครูและโรงเรียนเป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และ
นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำงาน มีการติดตามผล
การปฏิบัติงานทั้งในด้านการเข้าเยี่ยมชั้นเรียน เข้าร่วมการ
ทำงานกับนักเรียนด้านวิชาการ และการสังเกตครูหรือนิเทศ
การสอน เพื่อให้ครูได้มีโอกาสพัฒนางานวิชาการ กิจกรรม
และผลการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง
และพัฒนางานวิชาการ และแก้ปัญหาอุปสรรคให้ลุล่วงไป
ได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตามพบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือ ผู้บริหารจัดตารางเวลาการฝึกอบรมภายในเพื่อให้เกิด
ความร่วมมือในหมู่ครู อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ส่วน
ใหญ่ได้รับงบประมาณจากรัฐไม่เพียงพอในการนำมา
บริหารจัดการ อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ประสานงาน
เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการระดมทรัพยากรความ
เชี่ยวชาญจากชุมชน เอกชน เพื่อหาวิทยากร เป็นผลให้ครูใน
โรงเรียนไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร รองลงมา คือ
ผู้บริหารเข้าเยี่ยมห้องเรียนเพื่อให้มั่นใจว่าการสอนใน
ห้องเรียนตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะ
เนื่องมาจากผู้บริหารคิดว่า การเข้าเยี่ยมห้องเรียนเพื่อ
ตรวจสอบการสอนนั้น จะสร้างความกดดัน ให้กับครู
บางส่วน โดยเฉพาะครูที่สอนประจำชั้น ที่ต้องสอนทุกกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ และบางวิชาไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา หรือ
สอนไม่ตรงเอก ทำให้ครูรู้สึกประหม่าและขาดความมั่นใจที่
จะสอนซึ่งจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู
รองลงมา คือ ผู้บริหารทำงานกับนักเรียนใน เรื่องทาง
วิชาการ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนส่วน
ใหญ่คิดว่า การจัดกิจกรรมหรือทำงานด้านวิชาการกับ

นักเรียนนั้น จะส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต1 ควรที่จะพยายามส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาวิชาชีพ ในด้านเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียน การสอน เพื่อให้ครูมีความรู้สึกรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และควรที่ส่งเสริมรวมทั้งผลักดันให้ครูมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงาน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การปฏิรูปการศึกษา รอบสอง ส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต1 มีการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นสำคัญ และกลไกที่สำคัญมากประการหนึ่ง ซึ่งช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าวประสบความสำเร็จก็คือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาจากแนวทางดำเนินการแบบเดิมดังที่เคยผ่านมา ไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นสถานที่ที่มีบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สำหรับสมาชิกทุกคน โดยจัดให้มีการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน มีการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน มี การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจนนวัตกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ อีกทั้งเป็นแหล่งที่ช่วยสร้างพลังขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จตามเจตจำนงของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของ ขวัญหทัย ทองธิดาช (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า สภาพองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.1

จากการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ คือ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ อาจเนื่องมาจากในมุมมองของคณะครูผู้บริหาร คือผู้มีอำนาจและมีความสามารถในทุกเรื่อง เป็นผู้มีคุณลักษณะฉลาด ทำให้เกิดความยากที่ครูและผู้มีส่วนได้เสียจะแนะนำและเสนอความคิดมุมมองที่แตกต่าง และเป็นเพราะว่าผู้บริหารขาดการแสดงออกในด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการให้ประสบความสำเร็จของนโยบาย จึงทำให้การเป็นผู้นำร่วมกันในโรงเรียนเกิดขึ้นน้อยทำให้ครูรู้สึกว่าการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ส่งผลให้ระดับกระบวนการ หาความรู้ใหม่ๆ แนวทางการปรับความรู้ในงานของตน และผลผลิตที่สร้างสรรค์เกิดขึ้นน้อย ดังนั้น ผู้บริหารควรปรับปรุงการบริหารงาน แสดงออกด้วยความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการสนทนา โดยปราศจากให้ความเป็นกันเอง สนับสนุนการทำงานเป็นรายบุคคล การมอบอำนาจ และการเป็นผู้นำร่วมกัน เอื้ออาทรต่อกัน มีลักษณะการทำงานแบบกลุ่มก้อนหรือทีมงานมากขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำสถานศึกษาควรให้การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามพบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะครูให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางการเรียนการสอนเนื่องจากครูส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมการนับถือซึ่งกันและกัน นับถือผู้มีอาวุโสกว่า และมีความเกรงใจกันสูง ส่งผลให้การให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันมีน้อย รองลงมาคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีการสังเกตการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่ได้จัดระบบการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูรู้สึกว่าจะไม่ได้รับโอกาสในการสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน รองลงมาคือมีส่วนได้ส่วนเสียเข้ารับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนโดยไม่ต้องรอให้โรงเรียนเชื้อเชิญอาจเป็นเพราะว่าผู้มีส่วนได้เสียบางกลุ่ม โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นบุคคลหรือองค์กรภายนอก ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริง จึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและร่วมรับผิดชอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑ อยู่ในระดับสูงมาก โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเพราะว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสำคัญต่อโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลในโรงเรียน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียนต้องการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ สร้างโอกาสมากกว่าจะรอให้โอกาสมาถึงก่อนจึงจะลงมือทำ มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางความคิด และการบริหารจัดการ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมความก้าวหน้าให้กับคณะครู

อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนยพร บุญรักษา(2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.1 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้บริหารในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีปรัชญาของหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับ ให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ คุณสมบัติที่กล่าวข้างต้นเป็นคุณสมบัติของผู้นำทางวิชาการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อน ผลกระบวนการเรียนและการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสูงสุดนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าการที่ผู้บริหารได้ใช้หลักการแห่งวิชาชีพของตน ไปเพื่อการปรับปรุงด้านวิธีสอน ด้านทักษะภาวะผู้นำ และจัดระบบการกำกับติดตามและสะท้อนผลกระบวนการเรียนการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับทำให้ครูทุกคนจะต้องมาร่วมกันพิจารณาทบทวนเรื่องนโยบาย การปฏิบัติต่างๆ ของโรงเรียน โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถบริการด้านการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อให้สามารถสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานวิชาชีพของครูผู้สอน และผู้บริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีต่อกันของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน

นักเรียน และผู้ปกครอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกันสูงสุดอาจเป็นเพราะว่า เมื่อผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามและสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จะทำให้ครูรู้สึกว่าคุณเองได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน อยากร่วมกันทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ สนับสนุนการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะเป็นผู้นำร่วมกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายนั้น รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน รองลงมา คือ การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดได้แก่ ด้าน การกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการปรับปรุงการบริหารงานด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนเพราะเป็นมาตรการที่จะสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการ มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ และทันตามกำหนดเวลา โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องติดตามผลการปฏิบัติงานทั้งในด้าน กิจกรรมและผลการดำเนินงาน เพื่อให้ครูเกิดขวัญกำลังใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ผู้บริหารควรปรับปรุงการบริหารงานแสดงออกด้วยความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการสนทนา โดยปราศจากอำนาจสนับสนุนส่งเสริมในการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจและความหวังที่มีแรงจูงใจในด้านผลตอบแทนที่จะได้รับ หรือมีการปรับเปลี่ยนด้านโครงสร้างแล้วทำให้ทุกคนมีความสะดวกคล่องตัวในการทำงาน มีการสนับสนุนการทำงานเป็นรายบุคคล การมอบอำนาจ และการเป็นผู้นำร่วมกัน เชื้ออาหารต่อกัน มีลักษณะการทำงานแบบกลุ่มก้อนหรือทีมงานมากขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำสถานศึกษาควรให้การพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ เพื่อ

ประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ควรสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนและการสอนให้เพิ่มขึ้นในโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารควรจัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้มีความใกล้ชิด และต่อเนื่อง และตระหนักว่า การกำกับติดตามเป็นมาตรการที่จะสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการ มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ และทันตามกำหนดเวลา โดยผู้บริหารโรงเรียนควรติดตามผลการปฏิบัติงานทั้งในด้านการกิจกรรมและผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางาน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา อุปสรรคให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

ขวัญหทัย ทองธิราช . (2548). **ความสัมพันธ์ ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับ สภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). **ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**

นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ธัญพร บุญรักษา. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**

ไพเราะ พัดตาสังห์ . (2554). **การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการ ส่งเสริมการวิจัยใน ชั้นเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง .**

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา . (2554). **คู่มือการประเมิน คุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับ สถานศึกษา** กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท พลัส

Alig-Mielcarek, J. M., & Hoy, W.K. (2005). A theoretical and empirical analysis of the nature, meaning, and influence of instructional leadership. Ohio : The Ohio State University.

Hord, S.M. (1997). Professional learning communities : Communities of continuous inquiry and improvement. Austin : Southwest Educational Development Laboratory.